

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2020 m. sausio 15 d.
(OR. en)

5269/20

ECOFIN 18
FIN 16
FSTR 4
REGIO 5
CLIMA 10
ENV 23
ENER 9
TRANS 19
SUSTDEV 2
AGRI 18
COMPET 10
IND 6
MI 10

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2020 m. sausio 15 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI- MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2020) 21 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Tvarios Europos investicijų planas Europos žaliojo kurso investicijų planas

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2020) 21 final.

Pridedama: COM(2020) 21 final

Briuselis, 2020 01 14
COM(2020) 21 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Tvarios Europos investicijų planas

Europos žaliojo kurso investicijų planas

1. ĮVADAS

Europos žaliasis kursas – tai Europos Sąjungos atsakas į su klimatu ir aplinka susijusius uždavinius, kuriuos spręsti yra pamatinė šios kartos užduotis. Tai nauja augimo strategija, kuria siekiama pertvarkyti ES į teisingą ir klestinčią visuomenę su modernia, veiksmingai išteklius naudojančia ir konkurencinga ekonomika, kurioje 2050 m. nebebūtų grynojo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, kurioje būtų saugoma aplinka ir piliečių sveikata, o ekonomikos augimas būtų atsietas nuo išteklių naudojimo.

Europos žaliojo kurso investicijų ramstis – Tvarios Europos investicijų planas. Norint sukurti tvarią Europą, reikia didelių investicijų visuose ekonomikos sektoriuose. Kad 2030 m. klimato ir energetikos tikslai¹ būtų pasiekti, iki 2030 m. reikės papildomų 260 mlrd. EUR investicijų per metus². Komisija jau paskelbė ketinanti pateikti poveikio vertinimo planą, kuriuo siekiama dar labiau padidinti 2030 m. ES klimato politikos užmojus, taip pat reikės papildomų investicijų, siekiant platesnio masto aplinkosaugos ir socialinių tikslų, kuriuos pati sau nustatė ES³.

Didėja investuotojų noras ieškoti išmatuojamo poveikio tvarių galimybių. Nuo 2016 m. metinė pasaulinė žaliųjų obligacijų emisija patrigubėjo ir, remiantis naujausiais įverčiais, 2019 m. siekė apie 225 mlrd. EUR. Reikalinga sistema, padėsianti sumažinti atotrūkį tarp politikos tikslų ir turimų didelių privačių finansinių išteklių.

Pagal Tvarios Europos investicijų planą per ateinančią dešimtmetį iš ES biudžeto ir pagal susijusias priemones bus sutelkta ne mažiau kaip 1 trln. EUR tvarių privačiųjų ir viešųjų investicijų. Jame pateikiama išsami perėjimo prie tvaraus vystymosi visuose ES regionuose sistema. Ši sistema bus orientuota į klimato, aplinkos ir socialines investicijas, bet į pastarąsias tiek, kiek jos susijusios su tvaria pertvarka.

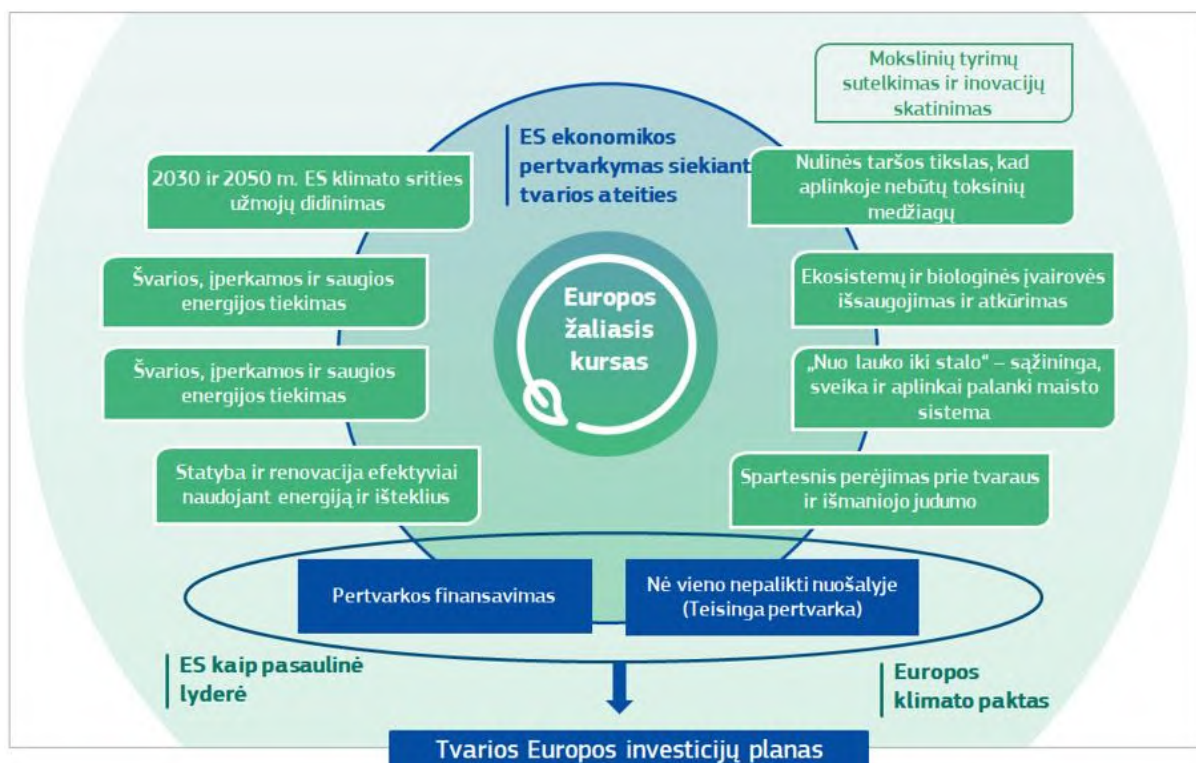
Tačiau, norint įveikti būsimas problemas, reikia daugiau pastangų. Dideliu mastu turės dalyvauti privatūs subjektai. Sutelkdama naujas politikos iniciatyvas ir didesnius įsipareigojimus dėl galiojančių priemonių pagal bendrą politikos sistemą, Komisija duoda naują politinį postūmį šioje srityje ir užtikrina didesnę ES tvarių investicijų sistemos poveikį ir nuoseklumą. Komisija toliau ieškos būdų, kaip toliau telkti išteklius, kad būtų pasiekti Žaliojo kurso tikslai.

¹ Pagrindiniai 2030 m. tikslai: bent 40 % sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį (palyginti su 1990 m. lygiu), bent 32 % sumažinti atsinaujinančiosios energijos dalį ir bent 32,5 % padidinti energijos vartojimo efektyvumą.

² Palyginti su baziniu scenarijumi – „Vienybė įgyvendinant energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmus. Dedamas sėkmingo perėjimo prie švarios energetikos pagrindas“ (COM(2019) 285).

³ Komisijos skaičiavimais, neįskaitant su klimatu susijusių priemonių, bendras aplinkos atžvilgiu tvarių investicijų deficitas, įskaitant aplinkos apsaugą ir išteklių valdymą, yra 100–150 mlrd. EUR per metus. Kiek tai susiję su socialinėmis investicijomis, Investavimo į socialinę infrastruktūrą aukšto lygio darbo grupė apskaičiavo, kad įperkama būstui, sveikatos ir ilgalaikiai priežiūrai, švietimui ir mokymui visą gyvenimą reikėtų papildomų 142 mlrd. EUR per metus. Ši suma nesusijusi su išimtinės paramos, skirtos pereiti prie žaliosios ekonomikos išlaidomis.

1 diagrama. Investicijų planas pagal Europos žaliąjį kursą

Tvarios Europos investicijų planu bus sudarytos sąlygos pereiti prie neutralaus poveikio klimatui ir žaliosios ekonomikos laikantis toliau nurodomų trijų krypčių.

- **Pirma, pagal planą per kitą dešimtmetį iš ES biudžeto bus sutelkta ne mažiau kaip 1 trln. EUR tvarių investicijų.** Klimato ir aplinkos politikai iš ES biudžeto bus skirta kaip niekad didelė viešųjų išlaidų dalis. Privatusis finansavimas bus pritraukiamas teikiant garantijas iš ES biudžeto, o taikant Teisingos pertvarkos mechanizmą bus užtikrinta, kad pertvarka būtų teisinga, sudarant palankesnes sąlygas viešojo sektoriaus investicijoms regionuose, kuriuos labiausiai paveiks pertvarka.
- **Antra, bus sukurta privatesiems investuotojams ir viešajam sektoriui palanki sistema.** Ja bus siekiama užtikrinti ekonomiškai efektyvią, teisingą, taip pat socialiniu požiūriu subalansuotą ir sąžiningą pertvarką. Finansų įstaigos ir privatūs investuotojai turi turėti priemonių, kad tinkamai nustatytų tvarias investicijas. Visų pirma, norint padidinti jų pajėgumą, bus labai svarbu taikyti ES taksonomiją, principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ ir tvarumo patikrą. Kiek tai susiję su viešuoju sektoriumi, investicijų poreikius padės tinkamai nustatyti Europos semestras, aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra, energetikos sąjungos valdymo sistemoje numatyti nacionaliniai energetikos ir klimato srities veiksmų planai ir planai, kurių reikalaujama pagal sektorinius aplinkos teisės aktus (pvz., dėl atliekų, vandens, biologinės įvairovės ir oro).
- **Trečia, pagal planą bus teikiama individualizuota parama viešojo administravimo institucijoms ir projektų vykdytojams, kad jie galėtų nustatyti, rengti ir vykdyti tvarius projektus.** Siekiant padėti įvertinti finansinius poreikius ir planuoti tolesnes investicijas, bus sustiprinta parama valdžios institucijoms, taip pat tiesioginė parama viešojo ir privačiojo sektorių projektų vykdytojams.

2 diagrama. Tvarios Europos investicijų planas

Tvarios Europos investicijų planu prisidedama įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus. Tai atitinka Komunikate dėl Europos žaliojo kurso priimtą įsipareigojimą darnaus vystymosi tikslus laikyti ES politikos formavimo ir veiksmų pagrindu.

2. INVESTAVIMO UŽDAVINYS

Pereinant prie neutralaus poveikio klimatui, klimato kaitos poveikiui atsparios ir aplinkosaugos požiūriu tvarios ekonomikos reikės didelių investicijų. Siekiant dabartinių 2030 m. klimato ir energetikos tikslų, kasmet papildomai reikės 260 mlrd. EUR investicijų⁴. Šis skaičius daugiausia apima su energija susijusias investicijas, pastatus ir dalį transporto sektoriaus (transporto priemonės)⁵. Didžiausi vidutiniai investicijų poreikiai pagal sektorius⁶ yra susiję su pastatų renovacija. Laikui bėgant šiuos investicijų srautus reikės išlaikyti.

Didelių investicijų reikės ir kitiems sektoriams, visų pirma žemės ūkiui, siekiant spręsti platesnio masto aplinkosaugos uždavinius, įskaitant biologinės įvairovės nykimą ir taršą,

⁴ Palyginti su pagrindiniu scenarijumi, COM(2019) 285.

⁵ Kiek tai susiję su transportu, duomenys apima visas investicijų į kilnojamąjį turtą išlaidas, tačiau neapima investicijų į infrastruktūrą ir sistemas, kuriomis palengvinamas dalijimasis transporto priemonėmis ir kt. Į skaičius neįtrauktos naujausios technologijų sąnaudų prielaidos, kuriomis remtasi rengiant ilgalaikę strategiją.

⁶ Šie skaičiavimai laikytini konservatyviais įverčiais. Dėl dabartinio duomenų trūkumo neatsižvelgta į didelius investicijų į žemės ūkį arba prisitaikymą prie klimato kaitos arba ekosistemų ir biologinės įvairovės išsaugojimą ir atkūrimą poreikius.

gamtinio kapitalo apsaugą, taip pat žiedinei ir mėlynajai ekonomikai skirtą paramą, ir su pertvarka susijusių žmogiškojo kapitalo ir socialinių investicijų.

Skaitmeninimas yra esminis žaliojo kurso veiksnys. Didelės investicijos į Europos strateginius skaitmeninius pajėgumus, taip pat į geriausių skaitmeninių technologijų kūrimą ir plataus masto diegimą padės rasti pažangių, novatoriškų ir pritaikytų sprendimų su klimatu susijusioms problemoms spręsti.

Dar didesnius investicijų poreikius lems Europos žaliojo kurso komunikate paskelbtas planas, kuriuo siekiama dar labiau padidinti ES išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslą iki 2030 m.. Išsami analizė, kuria grindžiama Komisijos ilgalaikė strateginė neutralizuoto poveikio klimatui ES ekonomikos vizija, jau parodė, kad, pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, iki 2040 m. gali prireikti iki 2 % BVP dydžio papildomų investicijų. Šį skaičių gali reikėti padidinti, kad jau iki 2030 m. būtų pasiekti aukštesni tikslai.

3. FINANSAVIMAS. TVARIŲ INVESTICIJŲ SUTELKIMAS IŠ VISŲ ŠALTINIŲ

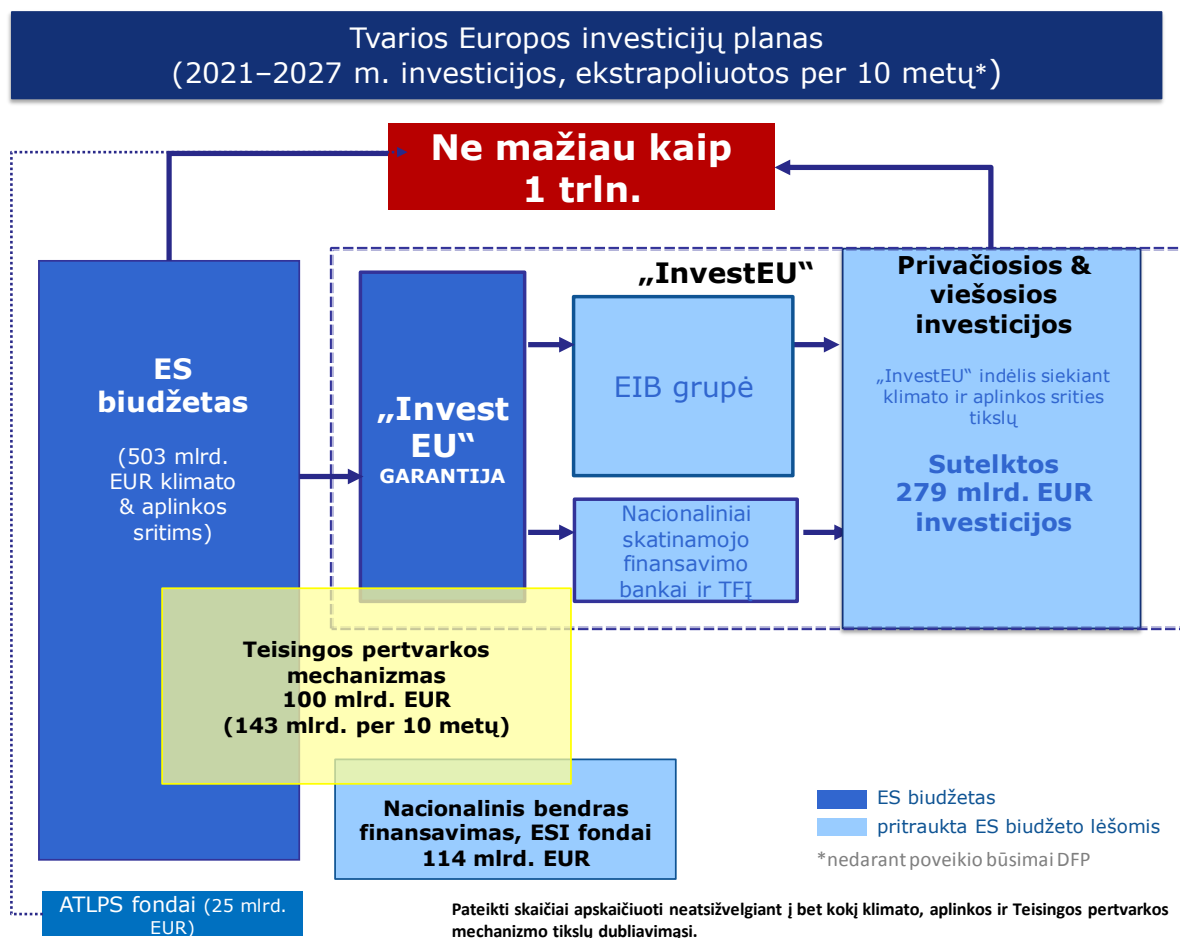
Pagal Tvarios Europos investicijų planą, kuris yra Europos žaliojo kurso investicijų ramstis, per kitą dešimtmetį bus sutelkta ne mažiau kaip 1 trln. EUR tvarių investicijų. Ši perėjimo prie žaliosios ekonomikos finansavimo suma gaunama iš ES ilgalaikio biudžeto lėšų, kurių ketvirtadalis bus skirta su klimatu susijusiems tikslams, įskaitant apie 39 mlrd. EUR aplinkosaugos išlaidoms. Be to, panaudojant ES biudžeto garantiją pagal programą „InvestEU“, pagal planą bus pritrauktas papildomas privatus finansavimas.

Be ES išlaidų, susijusių su klimato politikos veiksmais ir aplinkos politika, Tvarios Europos investicijų planas taip pat apima pagal Teisingos pertvarkos mechanizmą naudojamas sumas, kurios padės labiausiai pertvarkos paveiktiems regionams pereinamuoju laikotarpiu.

Europos investicijų bankas taps Sąjungos klimato banku. Jis paskelbė, kad palaipsniui didins savo finansavimo dalį, skirtą klimato politikos veiksams ir aplinkos tvarumui, kad iki 2025 m. įgyvendintų 50 % savo operacijų. Taip pat bus labai svarbu bendradarbiauti su kitomis finansų įstaigomis.

Nors šis įnašas rodo ES įsipareigojimą finansuoti Europos žaliąjį kursą, vien jo nepakaks reikalingoms investicijoms pritraukti. Reikės didelių įnašų iš nacionalinių biudžetų ir privačiojo sektoriaus.

3 diagrama. Finansavimo elementai, per kitą dešimtmetį sudarysiantys ne mažiau kaip 1 trln. EUR⁷ pagal Tvarios Europos investicijų planą

⁷ Apskaičiuoti skaičiai yra paprasta Komisijos pasiūlymo dėl 2027–2027 m. daugiamečių finansinės programos (DFP) ekstrapoliacija per 10 metų, nedarant poveikio būsimai DFP po 2027 m., tačiau darant prielaidą, kad klimato srities užmojis bus bent jau išlaikytas.

Kaip per kitą dešimtmetį iš ES biudžeto bus sutelkta ne mažiau kaip 1 trln. EUR?

Norint per kitą dešimtmetį sutelkti ne mažiau kaip 1 trln. EUR, reikia sujungti Komisijos siūlomas ES biudžeto lėšas ir tolesnes jo paskatintas viešąsias ir privačiąsias investicijas.

2021–2030 m. **klimato ir aplinkos išlaidoms iš ES biudžeto bus skirta 503 mlrd. EUR**, laikantis 2021–2027 m. daugiametei finansinei programai (DFP) pasiūlyto 25 % tikslo į visas politikos sritis įtraukti klimato klausimus ir įskaitant visų programų išlaidas aplinkai⁸. **Tai paskatins papildomą nacionalinį 114 mlrd. EUR bendrą finansavimą** per šį laikotarpį klimato ir aplinkos srityse.

„InvestEU“ fondas 2021–2030 m. laikotarpiu **pritrauks apie 279 mlrd. EUR** privačiųjų ir viešųjų su klimatu ir aplinka susijusių investicijų, suteikdamas ES biudžeto garantiją, kad būtų sumažinta finansavimo ir investavimo operacijų rizika.

Kad niekas neliktų nuošalyje, **Teisingos pertvarkos mechanizmą** sudarys finansavimas iš ES biudžeto, bendras valstybių narių teikiamas finansavimas, taip pat „InvestEU“ ir EIB įnašai, kad **2021–2027 m. būtų sutelkta 100 mlrd. EUR investicijų**, kurios, ekstrapoliuotos per 10 metų, sudarys 143 mlrd. EUR, siekiant užtikrinti teisingą pertvarką.

Inovacijų ir modernizavimo fondai, kurie nėra ES biudžeto dalis, bet yra finansuojami iš dalies pajamų, gautų parduodant apyvartinius taršos leidimus aukcione pagal apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, **suteiks ne mažiau kaip 25 mlrd. EUR**, kad ES pereitų prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos.

3.1. Didesnis ES biudžeto ir susijusių programų užmojis

Pasiūlyme dėl kitos ES daugiametės finansinės programos Komisija pasiūlė padidinti su klimatu susijusį užmojį iki 25 %. Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą vykstančiose derybose išlaikyti bent tokį užmojį.

Į įvairias programas, kurias Komisija pasiūlė finansuoti pagal kitą ES daugiametę finansinę programą, bus įtrauktos konkrečios priemonės, kuriomis bus stiprinama ES biudžeto vykdymo ir žalesnės, anglies dioksido neišskiriančios Europos tikslo sąsaja, pavyzdžiui:

- Tikimasi, kad per kitus 7 metus (2021–2027 m.) į su klimatu ir aplinka susijusius projektus Sanglaudos fondas ir Europos regioninės plėtros fondas investuos ne mažiau kaip 108 mlrd. EUR, t. y. daugiau kaip 30 % viso finansinio paketo.
- Pagal būsimą bendrą žemės ūkio politiką su klimatu susijusiems tikslams remti bus skirta 40 % jos bendro paketo. Visų tiesioginių išmokų mokėjimo sąlyga bus griežtesnių aplinkos ir klimato srities reikalavimų laikymasis.
- Klimato srities tikslams remti bus skirta ne mažiau kaip 35 % programos „Europos horizontas“ biudžeto (numatoma, kad jis pasieks 35 mlrd. EUR). Be to, be dabartinio

⁸ Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai, Europos žemės ūkio garantijų fondas, Europos regioninės plėtros fondas, Sanglaudos fondas, programa „Europos horizontas“ ir LIFE fondai.

1,35 mlrd. EUR paskirstymo 2020 m., paskutiniais programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimo metais Komisija rengia papildomą kvietimą teikti paraiškas dėl maždaug 1 mlrd. EUR sumos, skirtos žaliojo kurso prioritetams.

- Palyginti su 2014–2020 m., programos LIFE finansinis paketas bus padidintas 72 %, t. y. iki 5,4 mlrd. EUR. Daugiau kaip 60 % jos paketo bus skirta klimato srities tikslams, įskaitant 0,95 mlrd. EUR klimato politikos veiksams, 1 mlrd. EUR perėjimui prie švarios energijos ir 2,15 mlrd. EUR gamtai ir biologinei įvairovei.
- Klimato srities tikslams remti bus skirta bent 60 % Europos infrastruktūros tinklų priemonės biudžeto (transportui, energetikai ir skaitmeninei infrastruktūrai remti).
- „Europos socialinis fondas+“ remis 5 mln. žmonių kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, susijusį su žaliosiomis darbo vietomis ir žaliaja ekonomika.

ES biudžeto lėšomis, taip pat per pajamas, bus prisidedama siekiant klimato srities tikslų. 2018 m. gegužės mėn. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Nuosavų išteklių sprendimo, į kurį įtrauktas naujų nuosavų išteklių krepšelis. Vienas iš pagrindinių jo elementų yra neperdirbtų plastiko pakuočių atliekų kiekiu pagrįsti nuosavi ištekliai, kurie padės siekti Atliekų strategijoje nustatytų ES masto tikslų. Be to, pagal Komisijos pasiūlymą 20 % pajamų iš ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS) aukcionų būtų skirta ES biudžetui kaip nuosavi ištekliai.

Be to, papildomų lėšų perėjimui prie žaliosios ekonomikos bus skirta iš ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos modernizavimo fondo ir inovacijų fondo, kurie abu finansuojami ne iš ilgalaikio ES biudžeto. Inovacijų fondo lėšomis bus remiamos investicijos į mažo anglies dioksido kiekio proveržio technologijų ir procesų masto didinimą atsinaujinančiosios energijos ir energijai imliose pramonės šakose, įskaitant anglies dioksido surinkimą, naudojimą ir saugojimą bei energijos saugojimą. Tikslas – dalytis inovacijų rizika su projektų vykdytojais, kad būtų remiami pirmieji tokie itin novatoriški projektai ir kad Europos pramonė taptų pasauline šių švarių technologijų lydere. Šiuo metu Komisija rengia pirmąjį kvietimą teikti paraiškas dėl finansavimo iš 1 mlrd. EUR vertės inovacijų fondo (jis turėtų būti paskelbtas 2020 m. viduryje). Per ateinančius mėnesius bus surengti keli praktiniai seminarai, skirti projektų rengėjams ir kitiems privačiojo ir viešojo sektorių investuotojams, siekiant parengti veiksmingų atrankos kriterijų rinkinį. Modernizavimo fondo lėšomis bus remiamos investicijos į elektros energijos sektoriaus ir didesnės apimties energetikos sistemų modernizavimą ir didinamas energijos vartojimo efektyvumas dešimtyje mažesnes pajamas gaunančių valstybių narių. Šio fondo lėšomis taip pat gali būti remiamas paveiktų žmonių perkvalifikavimas ir kvalifikacijos kėlimas. Komisija netrukus konsultuosis dėl modernizavimo fondo įgyvendinimo taisyklių. Peržiūrėdama ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, Komisija peržiūrės abi priemones ir apsvarstys galimybę skirti papildomų pajamų ES biudžetui, kad būtų sustiprintas teisingos pertvarkos finansavimas.

Vadovaudamasi Europos žaliojo kurso komunikatu, Komisija iki 2020 m. vasaros pateiks planą, į kurį įtrauks poveikio vertinimą ir nurodys, kaip padidinti ES išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslus iki 2030 m., įskaitant investicijų poreikių analizę. Atsižvelgiant į jų rezultatus, galėtų būti tikslinga kitoje daugiametėje finansinėje programoje apsvarstyti galimus su klimatu susijusių tikslų pokyčius.

Komisija:

- Tarpinstitucinėse derybose gins aukštus – ne mažiau kaip 25 % daugiametės finansinės programos – klimato politikos tikslus.
- Stiprins pažangos siekiant šio tikslo stebėjimo sistemą.

3.2. Privačių investicijų pritraukimas per „InvestEU“

Kai kurios pertvarkai reikalingos investicijos yra susijusios su didesne rizika, nei privatusis sektorius galėtų prisiimti vienas. Būtent šiuo atveju galima tikslingai panaudoti viešąsias lėšas projektų rizikai mažinti ir privačiam finansavimui pritraukti. Suteikiant ES biudžeto garantiją, kad būtų iš dalies padengta finansavimo ir investavimo operacijų rizika, pagal programą „InvestEU“, pakeičiančią Europos strateginių investicijų fondą, ir 13 kitų ES finansinių priemonių per 7 metus bus sutelkta 650 mlrd. EUR. Siekiant remti Europos žaliojo kurso tikslus, reikia išnaudoti visą programos „InvestEU“ potencialą. Todėl vykstant tarpinstitucinėms deryboms labai svarbu pasiekti programos „InvestEU“ plataus užmojo klimato srities tikslą. Komisija pasiūlė laikytis ne mažesnio nei 30 % tikslo, kurio siekiant 2021–2027 m. būtų pritraukta maždaug 195 mlrd. EUR klimato srities investicijų, t. y. beveik 28 mlrd. EUR per metus ir 280 mlrd. EUR per dešimtmetį.

Pagal „InvestEU“ bus remiamos tvarios investicijos į visus ekonomikos sektorius. Be to, remiantis šia programa, privačiojo ir viešojo sektorių investuotojai bus raginami laikytis tvarios praktikos. Komisija pateiks klimato stebėjimo metodiką, pagal kurią bus vertinamas konkrečių finansavimo ir investavimo operacijų indėlis siekiant programos klimato ir aplinkos srities tikslų. Be to, Komisija nustatys tvarumo patikros metodą, pagal kurį tam tikrą dydį viršijančių projektų vykdytojai turės įvertinti tų projektų poveikį aplinkai, klimatui ir visuomenei. Kadangi šiuos metodus taikys visi „InvestEU“ įgyvendinantieji partneriai (Europos investicijų banko grupė, nacionaliniai skatinamojo finansavimo bankai ir įstaigos, tarptautinės finansų įstaigos) ir jais taip pat remsis programoje dalyvaujantys privatus investuotojai ir finansų tarpininkai, tikimasi, kad jie bus taikomi ne tik pagal programą „InvestEU“. Taikant šiuos metodus bus tinkamai naudojamosi ES masto aplinkos atžvilgiu tvarios ekonominės veiklos klasifikavimo sistema (ES taksonomija).

Komisija:

- 2020 m. antrąjį pusmetį tobulins klimato ir aplinkos stebėjimą ir tvarumo patikros gaires. Šiuose rekomendaciniuose dokumentuose bus tinkamai naudojami įsigaliojus ES taksonomijai pagal ją nustatyti kriterijai.
- Bendradarbiaudama su programos „InvestEU“ įgyvendinančiais partneriais, kurs finansinius produktus, kurie bus naudojami pagal programą „InvestEU“ ir bus skirti aplinkos, klimato ir socialiniam tvarumui užtikrinti.

3.3. Europos investicijų banko įnašas ir kitų finansų įstaigų sutelkimas

Svarbų vaidmenį finansuojant perėjimą prie neutralaus anglies dioksido poveikio tvarios ekonomikos atlieka ir Europos investicijų bankas (EIB). Jis naudoja savo nuosavus išteklius ir ES biudžeto paramą pagal įvairias programas ir priemones, siekdamas finansuoti klimato politikos veiksmus ir aplinkos srities investicijas tiek ES, tiek už jos ribų. 2018 m. beveik 30 % EIB pasirašytų operacijų prisidėjo prie klimato politikos veiksmų remiant investicijas į klimato kaitos švelninimą ir prisitaikymą prie jos, taip pat mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos augimą. EIB tikisi, kad 2019 m. šis įnašas sudarys 28–31 %. Tikimasi, kad per dešimtmetį Tvarios Europos investicijų plano įgyvendinimo laikotarpiu EIB ne pagal ES įgaliojimus finansuos apie 600 mlrd. EUR klimato srities investicijų visose valstybėse narėse.

EIB vaidmuo finansuojant tvarią pertvarką didės, nes jis taps ES klimato banku. EIB palaipsniui didins savo finansavimo dalį, skirtą klimato politikos veiksmams ir aplinkos tvarumui, kad iki 2025 m. ir vėliau įgyvendintų 50 % savo operacijų. Didelė šių operacijų dalis bus vykdoma pagal programą „InvestEU“, pagal kurią EIB galės dalyvauti novatoriškesniuose, didesnės politinės pridėtinės vertės projektuose, padengiant dalį finansavimo ir investavimo operacijų rizikos. Be to, EIB grupė iki 2020 m. pabaigos visą savo finansavimo veiklą suderins su Paryžiaus susitarimo principais ir tikslais. Pirmasis žingsnis ta kryptimi buvo 2019 m. lapkričio 14 d. priimta nauja skolinimo energetikos projektams politika, pagal kurią pirmenybė teikiama skolinimui energijos vartojimo efektyvumo, atsinaujinančiosios energijos, naujų žaliųjų technologijų ir naujų rūšių energetikos infrastruktūros projektams, kurie reikalingi būsimai mažo anglies dioksido kiekio energetikos sistemai. Persvarstytoje skolinimo energetikos projektams politikoje taip pat numatyta po 2021 m. pabaigos laipsniškai nutraukti paramą energetikos projektams, priklausomiems nuo iškastinio kuro, įskaitant visų pirma visus gamtinių dujų infrastruktūros projektus.

Finansuojant tvarumą pagal ES politikos tikslus vis svarbesnį vaidmenį atliks kitos tarptautinės ir nacionalinės finansų įstaigos. Todėl Komisija glaudžiai bendradarbiaus su jomis, kad išnagrinėtų, kaip jų veiklą būtų galima labiau suderinti su Europos žaliojo kurso tikslais.

Komisija:

- Užtikrins, kad EIB operacijomis, finansuojamomis pagal ES įgaliojimus, būtų užtikrintas didelis papildomumas tiek susijusių sektorių, tiek finansuojamų projektų rizikos profilio atžvilgiu. Tai bus daroma visų pirma tobulinant ataskaitų teikimo ir stebėjimo sistemą, įskaitant klimato stebėjimo metodiką.
- Bendradarbiaus su kitomis tarptautinėmis ir nacionalinėmis finansų įstaigomis, kad labiau suderintų jų veiklą su Europos žaliojo kurso tikslais.

4. GALIMYBIŲ SUDARYMAS. VIEŠŲJŲ IR PRIVAČIŲJŲ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO SISTEMOS SUKŪRIMAS

Remiantis Europos žaliuoju kursu nustatyta aiški išsamios politikos sistemos, skirtos ES ekonomikos pertvarkai, kryptis. 2050 m. neutralaus poveikio klimatui tikslas bus įtvirtintas teisės aktuose ir bus padidintas siekis iki 2030 m. sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Įgyvendinant Europos žaliojo kurso politiką bus naudojamos įvairios

reguliavimo ir paskatų priemonės, siekiant spręsti išorės veiksnių problemą ir įgyvendinti principą „teršėjas moka“, kad priimant sprendimus dėl investicijų būtų atsižvelgta į visuomenei teksiančias išlaidas. ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema bus peržiūreta ir toliau padės užtikrinti veiksmingą anglies dioksido apmokestinimą. Konkrečiomis iniciatyvomis bus šalinamos konkretiems sektoriams taikomos reguliavimo kliūtys, pavyzdžiui, kliūtys, trukdančios finansuoti ir vykdyti investicijas į efektyvų energijos vartojimą statybų sektoriuje. Siekiant sumažinti išlaidas ir paskatinti inovacijas, taip pat būtinos konkurencingos ir integruotos rinkos. Europos inovacijų taryba pagal programą „Europos horizontas“ panašiai prisidės prie viešojo ir privatačiojo sektorių investicijų į proveržio inovacijas, remiant Europos žaliąjį kursą.

Atsižvelgiant į šį platesnio masto kontekstą, pagal Tvarios Europos investicijų planą bus sudarytos pertvarkos sąlygos vykdant tikslinius veiksmus tose srityse, kurios tiesiogiai susijusios su privačiųjų investuotojų ir viešųjų subjektų sprendimais dėl investicijų.

4.1. Tvarūs finansai – finansų sistemos pagrindas

Kadangi privačiosios įmonės ir namų ūkiai per ateinančią dešimtmetį turės imtis didžiosios dalies tvarių investicijų, labai svarbu siųsti aiškius ilgalaikius signalus, siekiant skatinti investuotojus orientuotis į tvarias investicijas.

Siekdama spręsti didelės apimties investicijų, reikalingų ES klimato ir bendresniems tvarumo tikslams pasiekti, klausimą, 2018 m. kovo mėn. Komisija pasiūlė Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planą⁹. Remiantis šiuo veiksmų planu, kuriuo prisidedama prie kapitalo rinkų sąjungos kūrimo, nustatyti svarbūs sistemų, kurios palankios tvarių investicijų finansavimui sutelkti, pagrindai. Tai visų pirma pasakytina apie ES taksonomiją, finansų sektoriaus atskleidžiamą informaciją apie tvarumą ir klimato lyginamuosius indeksus. Bendradarbiaudama tarptautiniu mastu, pvz., per tarptautinę tvaraus finansavimo platformą, ES skatina taikyti nuoseklius metodus ir didinti tvarių finansų poveikį visame pasaulyje.

Komisija ypač palankiai vertina neseniai teisėkūros institucijų pasiektą politinį susitarimą dėl Reglamento, kuriuo nustatoma sistema, skirta tvariam investavimui palengvinti (ES taksonomija), kuris turi būti išsamiau apibrėžtas Komisijos priimamais deleguotaisiais aktais. Pagal ES taksonomiją, remiantis veiklos rezultatų kriterijais, kaip ta veikla prisidėta siekiant bent vieno iš šešių aplinkosaugos tikslų, bus nustatyta, ar ekonominė veikla yra tvari aplinkos atžvilgiu.

Komisija taip pat nagrinės viešojo sektoriaus galimybes siekiant Europos žaliojo kurso tikslų ES taksonomiją taikyti už programos „InvestEU“ ribų. Nors iš pradžių taksonomija buvo sukurta privatiesiems investuotojams, ją – kai ji bus pakankamai išplėtota – galėtų naudoti ir viešojo sektoriaus subjektai. Svarbu užtikrinti privatačiojo sektoriaus ir valstybinių bankų ir (arba) subjektų, pavyzdžiui, Europos investicijų banko, standartų konvergenciją.

Remdamasi 2018 m. veiksmų planu ir atsižvelgdama į Europos žaliąjį kursą, 2020 m. trečiąjį ketvirtį Komisija pateiks atnaujintą tvaraus finansavimo strategiją, kuria siekiama dar labiau padidinti tvaraus finansavimo mastą. Bendrovės turės atskleisti daugiau duomenų apie klimata ir aplinką, kad investuotojai būtų išsamiai informuoti apie tvaraus investavimo galimybes ir remdami žaliąjį kursą galėtų geriau nukreipti savo investicijas. Šiuo tikslu Komisija peržiūrės Nefinansinės informacijos atskleidimo direktyvą.

⁹ COM(2018) 97 final.

Be to, atnaujinta strategija dar labiau padidins investavimo galimybes, nes, aiškiai ženklinant įvairius tvarius investicinius produktus ir rengiant bei įgyvendinant ES žaliųjų obligacijų standartą, bus lengviau nustatyti tvarias investicijas.

Komisija:

- 2020 m. parengs deleguotuosius aktus dėl ES taksonomijos klimato kaitos tikslų ir iki 2021 m. pabaigos – deleguotuosius aktus dėl kitų ES taksonomijos aplinkosaugos tikslų.
- Nagrinės viešojo sektoriaus galimybes siekiant Europos žaliojo kurso tikslų ES taksonomiją taikyti už programos „InvestEU“ ribų.
- 2020 m. pirmąjį ketvirtį pradės viešas konsultacijas dėl atnaujintos tvaraus finansavimo strategijos, kad atnaujintą strategiją būtų galima pateikti 2020 m. trečiąjį ketvirtį.
- 2020 m. nustatys ES žaliųjų obligacijų standartą ir išnagrinės, kaip taikant šį standartą ir kitas galimybių atveriančias sistemas būtų galima padidinti viešąjį ir privatųjį finansavimą tvarioms investicijoms.

4.2. Viešajam sektoriui skirtos gairės ir tinkamos priemonės tvarioms investicijoms vykdyti

Viešieji subjektai yra pagrindiniai investuotojai į tam tikrus sektorius, ypač į infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas. Daugeliu atvejų vykdant tvarias investicijas valdžios institucijos turi atlikti vadovaujamąjį ir koordinuojamąjį vaidmenį. Valdžios institucijoms taip pat gali reikėti investuoti, kai rinkos dalyviai negali dalyvauti, ypač kai privačių investicijų grąžoje neatsispindi socialinė ir aplinkosauginė nauda arba kai projektai laikomi pernelyg rizikingais. Kadangi šios investicijos dažnai būna tarpvalstybinio pobūdžio ir turi šalutinį poveikį visose valstybėse narėse, Komisija ES lygmeniu turi atlikti koordinuojamąjį vaidmenį.

Europos semestras užtikrina gerai parengtą ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistemą, kuri sudarys palankesnes sąlygas ES ir jos valstybių narių investicijoms, būtinoms žaliajai pertvarkai įgyvendinti. Remiantis semestru, galima lengviau nustatyti investavimo prioritetus ir kliūtis kiekvienoje valstybėje narėje. Atsižvelgiant į šalių ataskaitas, turimi finansavimo iš ES fondų šaltiniai atitiks ataskaitose nurodytus konkrečiai šaliai aktualius uždavinius, be kita ko, atsižvelgiant į klimato, aplinkos ir socialinės politikos tikslus. Bendromis ES ir jos valstybių narių pastangomis turėtų būti užtikrinta, kad investicijos būtų nukreiptos į tvariausius projektus.

Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad patikrintų ir palygintų žaliojo biudžeto sudarymo praktiką. Taip bus lengviau įvertinti, koku mastu metiniuose biudžetuose ir vidutinio laikotarpio fiskaliniuose planuose atsižvelgiama į aplinkosaugos aspektus ir riziką, ir pasimokyti iš geriausios praktikos pavyzdžių. Persvarstant Europos ekonomikos valdymo sistemą, viešųjų finansų kokybė bus vertinama atsižvelgiant ir į tvarias viešąsias investicijas. Taip bus paskatintos diskusijos apie tai, kaip pagerinti ES fiskalinį valdymą. Diskusijų rezultatais bus remiamasi imantis bet kokių galimų būsimų veiksmų,

įskaitant tai, kaip tvarias investicijas traktuoti pagal ES fiskalines taisykles, kartu išlaikant apsaugos nuo rizikos skolos tvarumui priemones.

Sektorijų iniciatyvose, ES finansavime arba konkretiems produktams skirtuose teisės aktuose Komisija pasiūlys taikyti viešiesiems pirkimams skirtus minimalius privalomus žaliuosius kriterijus arba tikslus. Tokiais minimaliais kriterijais *de facto* bus nustatyta bendra „žaliojo pirkimo“ apibrėžtis, pagal kurią bus galima rinkti palyginamus duomenis iš viešųjų pirkėjų ir nustatyti žaliųjų viešųjų pirkimų poveikio vertinimo pagrindą. Visos Europos valdžios institucijos bus raginamos į viešuosius pirkimus įtraukti žaliuosius kriterijus ir naudoti ženklimą. Komisija rems šias pastangas teikdama rekomendacijas, rengdama mokymus ir skleisdama gerąją patirtį. Kartu, kai tik įmanoma, viešieji pirkėjai turėtų taikyti gyvavimo ciklo sąnaudų įvertinimo metodiką. Komisija ragina visus dalyvius, įskaitant pramonės atstovus, parengti tokią patikimą metodiką.

Siekiant užtikrinti, kad prireikus būtų atsižvelgiama į energijos vartojimo efektyvumą, turėtų būti taikomas principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“. Tai taip pat padėtų išvengti išteklių švaistymo, susijusio su energijos, kurios iš tikrųjų nereikia, gamyba, perdavimu, paskirstymu ir naudojimu. Komisija pateiks gaires, kaip taikyti šį principą.

Komisija:

- Nuo šių metų įtrauks aplinkos tvarumą į šalių ataskaitas pagal Europos semestrą, kaip sudėtinę jų dalį.
- Nuo 2020 m. padės valstybėms narėms kasmet nustatyti tvarių investicijų poreikius ir jų finansavimo galimybes.
- Bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis tikrins ir lygins žaliojo biudžeto sudarymo praktiką.
- Pasiūlys papildomų teisės aktų ir rekomendacijų dėl žaliųjų viešųjų pirkimų.
- Priimant investicinius sprendimus pateiks rekomendacijų dėl principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ taikymo.

4.3. Sudaryti sąlygas vykdyti tvarias investicijas pasinaudojant tam palankia valstybės pagalbos sistema

Iki 2021 m. bus peržiūrėtos atitinkamos valstybės pagalbos taisyklės, kad jos geriau atitiktų Europos žaliojo kurso politikos tikslus ir skatintų ekonomiškai efektyviai pereiti prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos iki 2050 m. Valstybės pagalbos taisyklės bus peržiūrėtos, kad būtų sukurta aiški, visiškai atnaujinta ir tikslui pasiekti tinkama sistema, leidžianti valdžios institucijoms pasiekti šiuos tikslus, kartu kuo efektyviau naudojant ribotas viešąsias lėšas. Valstybės pagalbos taisyklėmis pertvarka bus remiama skatinant vykdyti tinkamų rūšių investicijas ir teikti tinkamas valstybės pagalbos sumas. Jomis bus skatinamos inovacijos ir naujų klimatui nekenkiančių technologijų diegimas visoje rinkoje. Vykstant šiam procesui, Komisija taip pat apsvarstys galimybes dar labiau palengvinti valstybės pagalbos, skiriamos teisingos pertvarkos regionams, patvirtinimo procedūras. Jos taip pat padės palaipsniui atsisakyti iškastinio kuro, visų pirma taršiausio kuro, ir taip bus užtikrintos

vienodos sąlygos vidaus rinkoje. Peržiūra visų pirma apims Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gaires.

Kol peržiūra neatlikta, valstybės narės gali toliau naudotis galiojančiose taisyklėse numatytu lankstumu, kad pasiektų savo 2030 m. tikslus ir tolesnio elektros energijos sektoriaus ir ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro sumažinimo iki 2050 m. tikslą. Pavyzdžiui, jos gali nuspręsti padidinti viešąsias investicijas į elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių projektus, kad galėtų gaminti pigesnę, integruotesnę žaliąją energiją, į pigesnės ir viešai prieinamos įkrovimo infrastruktūros diegimą arba į žiedinės ekonomikos projektus, pavyzdžiui, pakartotinį atliekinės šilumos panaudojimą arba antrinę atliekų perdirbimą.

Valstybės narės taip pat gali toliau remtis galiojančiomis valstybės pagalbos taisyklėmis, kad sušvelnintų socialinius ir regioninius priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonių padarinius. Pavyzdžiui, jos gali nuspręsti remti darbuotojus, nukentėjusius dėl anglių kasyklų uždarymo, investuoti į mažąsias ir vidutines įmones ir startuolius arba į darbuotojų kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą. Pagrindinėms didelio poveikio technologijoms ir proveržio inovacijoms valstybės narės gali sutelkti savo lėšas, kad pritrauktų didelių privačiųjų investicijų ir bendriems Europos interesams svarbūs projektai taptų realybe, taip pat ir labiausiai perėjimo prie žaliosios ekonomikos paveiktuose regionuose.

Be to, taisyklėmis toliau bus saugomas vidaus rinkos vientisumas, o kartu bus sudarytos sąlygos laikytis ES sutartyje įtvirtintų sanglaudos tikslų, sudarančių Europos integracijos pagrindą. Jais siekiama mažinti regionų išsivystymo lygio skirtumus ir remti nepalankiausias sąlygas turinčius regionus mažinant jų atsilikimą. Visų pirma tai reiškia, kad viešojo parama didelių įmonių gamybinėms investicijoms turi būti toliau skiriama tik siekiant remti skurdžiausius regionus, kuriuos paveiks perėjimas prie žaliosios ekonomikos (SESV 107 straipsnio 3 dalies a ir c punktai).

Atsižvelgiant į tai, dabar galiojančios valstybės pagalbos taisyklės bus taikomos lanksčiai, susitelkiant į kelias sritis, kurios atrodo itin svarbios siekiant pereiti prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos.

4.3.1. Didesnis lankstumas teikti valstybės pagalbą siekiant pereiti prie neutralaus poveikio klimatui gamybos procesų

Komisija patvirtins valstybių narių paramą įmonėms gamybos procesų priklausomybei nuo iškastinio kuro sumažinti arba jiems elektrifikuoti, jeigu ekonominėmis paskatomis atitinkama investicija dar neužtikrinama ir įmonės savo daromą poveikį aplinkai mažina pagal griežtesnius nei Sąjungos standartus ar lyginamuosius indeksus.

Siekiant sumažinti valstybių išlaidas, viešojo parama turėtų būti apribota tik tuo, kas yra būtina. Dabar galiojančiose gairėse paprastai nurodoma didžiausia pagalbos suma, grindžiama papildomomis atitinkamos investicijos išlaidomis, palyginti su teorine alternatyvia investicija, kuria mažiau tausoama aplinka. Komisija vertins, ar investicijų, derančių su perėjimu prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, tinkamas finansuoti išlaidas ateityje ji veikiau galėtų nustatyti remdamasi finansavimo trūkumu, visų pirma tais atvejais, kai hipotetinės alternatyvios investicijos nėra. Tai būtų galima pateisinti atsižvelgiant į Žaliojo kurso tikslus ir tai, kad tokios investicijos yra geras būdas mažinti atitinkamų įrenginių anglies pėdsaką ir padėti užtikrinti neutralų poveikį klimatui.

4.3.2. Pagalba pastatų energijos vartojimo efektyvumui didinti

Valstybės narės pagal Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gaires turės daugiau laisvės investuoti į pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimą. Visų pirma valstybės narės galės lanksčiau remti finansavimo susitarimus, kurie yra palankūs elektros energijos vartotojams, pavyzdžiui, sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo. Remdamosi tokiu susitarimu energetinių paslaugų bendrovės investuos į pastatų modernizavimą, kad jie efektyviau vartotų energiją, o joms būtų atlyginama pagal tai, kiek sumažėja išlaidos elektros energijai vartotojų sąskaitose.

Valstybės narės taip pat galės lanksčiau remti modernizavimą, kuriuo ir didinamas pastatų energijos vartojimo efektyvumas, ir investuojama į energijos gamybą savo reikmėms iš atsinaujinančiųjų išteklių.

Kad nustatyti, kokios tokių projektų išlaidos yra tinkamos finansuoti, Komisija gali atsižvelgti į tai, kad daugeliu atvejų be pagalbos nebūtų investuojama.

4.3.3. Centralizuoto šilumos tiekimo pagalba

Tam tikromis aplinkybėmis gali būti laikoma, kad parama, teikiama tik centralizuoto šilumos tiekimo tinklams, kaip infrastruktūros priemonė, nedaranti poveikio konkurencijai ir prekybai, nepatenka į valstybės pagalbos kontrolės aprėptį. Taip visų pirma galėtų būti tuo atveju, kai centralizuoto šilumos tiekimo tinklai valdomi taip pat kaip ir kiti energetikos infrastruktūros objektai – atskiriant nuo šilumos gamybos, teikiant prieigą trečiosioms šalims ir taikant reguliuojamus tarifus.

Visais kitais atvejais, kai valstybės pagalba yra teikiama, Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairėse nustatytos sąlygos, kuriomis parama centralizuoto šilumos tiekimo projektams gali būti patvirtinta. Visų pirma taisyklėmis reikalaujama, kad investavus būtų sukurta efektyviai energiją vartojanti centralizuoto šilumos tiekimo sistema, kaip apibrėžta Energijos vartojimo efektyvumo direktyvoje. Kiek tai susiję su sumomis, kurias galima skirti, gairėse atskiriamas pagalbos investicinėms išlaidoms, susijusioms su centralizuoto šilumos tiekimo įrenginiais, intensyvumas ir vadinamasis finansavimo trūkumo metodas, taikomas paskirstymo tinklo įrengimo arba modernizavimo finansavimui.

Siekdamos, kad centralizuoto šilumos tiekimo sistemomis būtų galima prisidėti prie perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, valstybės narės centralizuotą šilumos gamybą ateityje galės finansuoti naudodamos finansavimo trūkumo metodą kaip alternatyvą Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairėse nustatytam didžiausiam pagalbos intensyvumui.

Valstybėms narėms taip pat galės būti leidžiama teikti valstybės pagalbą centralizuoto šilumos tiekimo tinklams, kurie nėra efektyviai energiją vartojančių centralizuotų šilumos tiekimo sistemų dalis, jeigu investicijos, dėl kurių šilumos gamybos procese energija bus vartojama efektyviai, bus pradėtos per trejus metus nuo tinklo modernizavimo.

4.3.4. Pagalba anglimis kūrenamoms elektrinėms uždaryti

Kūrenimas lignitu yra vienas taršiausių ir daugiausia anglies dioksido išskiriančių elektros energijos gamybos būdų. Nors taikant ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų

apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą anglies dioksidu tarši energijos gamyba sumažės, daugelis valstybių narių planuoja paspartinti akmens anglimis ir lignitu kūrenamų elektrinių uždarymą. Valstybės narės, kurios to siekdamos nusprendžia teikti pagalbą anglimis kūrenamoms elektrinėms uždaryti, pavyzdžiui, norėdamos kompensuoti operatorių negautą pelną, nes jie nebegali parduoti elektros energijos rinkoje, apie tokius planus turėtų pranešti Komisijai. Komisija tiesiogiai pagal Sutartį įvertins su tokiais projektais susijusią valstybės pagalbą.

Atsižvelgdama į tai, Komisija visų pirma vertins tokios paramos proporcingumą, kad būtų išvengta pernelyg didelės kompensacijos. Tai reiškia, kad valstybėms narėms reikia įrodyti, kad kompensacija neviršija dėl numatyto įrenginio uždarymo prarandamo pelno. Taip pat svarbu užtikrinti, kad priemonė būtų struktūrizuota taip, kad būtų iki minimumo apribotas bet koks konkurencijos iškraipymas rinkoje.

Reiktų prisiminti, kad bet kokia valstybės pagalba, nesusijusi su ekonomine veikla, visų pirma skirta asmenims (pvz., socialinė arba perkvalifikavimo pagalba), arba viešai prieinamos infrastruktūros finansavimas nepatenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį, jeigu ja nesuteikiamas netiesioginis pranašumas įmonei.

4.3.5. Pagalba žiedinei ekonomikai

Valstybėms narėms bus suteikta daugiau laisvės remti priemones, kurių reikia pereinant nuo linijinės prie žiedinės ekonomikos: antrinį perdirbimą, pakartotinį atliekinės šilumos panaudojimą, pakartotinį anglies dioksido panaudojimą ar atskirą atliekų surinkimą. Toks lankstumas bus galimas, jeigu pagalbos suma bus nustatyta atsižvelgiant į papildomas pajamas, kurias gali duoti investicijos į žiedinę ekonomiką.

Komisija:

- **Toliau veiksmingai taikys valstybės pagalbos taisykles, kurios yra pagrindiniai pertvarką skatinantys veiksniai, o tose srityse, kurios labai svarbios pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, lanksčiai taikys dabar galiojančias taisykles.**
- **Iki 2021 m. peržiūrės valstybės pagalbos taisykles, kad jos atitiktų Europos žaliojo kurso politikos tikslus ir skatintų ekonomiškai efektyviai pereiti prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos iki 2050 m.**

5. VYKDYMAS. TVARIŲ PROJEKTŲ BAZĖS SUKŪRIMAS

Dabartinėmis didelio rinkos likvidumo sąlygomis svarbu parengti tvirtą investicinių projektų, suderintų su Europos žaliuoju kursu, bazę. Investuotojų lūkesčius ir reikalavimus atitinkančių investicinių projektų pasiūla dar neatitinka paklausos. Turimi finansiniai ištekliai dar neišnaudoti. Tapo akivaizdu, kad atotrūkis tarp koncepcijos ir ekonomiškai perspektyvaus projekto labai veiksmingai mažinamas teikiant konsultavimo paramą projektų vykdytojams.

Teikiant techninę pagalbą ir konsultavimo paramą pagal nustatytus prioritetus bus galima lengviau nustatyti ir parengti tvarius projektus ir stiprinti projektų vykdytojų gebėjimus, kad jiems būtų lengviau gauti finansavimą. Tai bus daroma skirtingais lygmenimis: bus teikiama parama ne tik viešosioms administracijoms rengiant investicinius planus, bet bus remiami ir atskiri viešieji ir privatieji projektų vykdytojai jiems rengiant ir įgyvendinant konkrečius projektus.

5.1.1. Parama administracijoms

Pagal Struktūrinių reformų rėmimo programą (ir ją pakeisiančią Reformų rėmimo programą) bus teikiama techninė parama valstybėms narėms siekiant joms padėti parengti ir įgyvendinti reformas, kuriomis pasiekama dviejų sričių – klimato ir skaitmeninių technologijų – pertvarka. Riboti valstybių narių nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens viešųjų administracijų administraciniai gebėjimai, menkas informuotumas ir tvarumo klausimų išmanymas yra viena iš didžiausių kliūčių, stabdančių investicijas į tvarią infrastruktūrą ir aplinkos apsaugą. Programa padės nustatyti investicijų į švarią energiją galimybes arba veiksmus, kurių imantis galima paspartinti investicijas į pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimą. Vykdydama Reformų rėmimo programą Komisija taip pat teikia paramą valstybėms narėms rengiant su žiedine ekonomika, žaliojo biudžeto sudarymu ar tvarių finansavimu ir investicijomis susijusius veiksmų planus.

5.1.2. Parama projektų vykdytojams

„InvestEU“ konsultacijų centras ir pagal programą „InvestEU“ plėtojamos konsultavimo iniciatyvos, kurių bendras Komisijos pasiūlytas biudžetas yra 500 mln. EUR, padės projektų vykdytojams nustatyti, rengti, plėtoti, struktūrizuoti investicinius projektus, vykdyti jiems skirtus viešuosius pirkimus ir tuos projektus įgyvendinti. Prireikus centras taip pat gali stiprinti projektų vykdytojų ir finansų tarpininkų gebėjimus vykdyti finansavimo ir investavimo operacijas. Teikiant šias išsamias paslaugas bus atsižvelgiama į su tvarumu susijusius aspektus.

„InvestEU“ konsultacijų centras bus vieno langelio principu veikiantis centras, skirtas viešiesiems ir privatiesiems projektų vykdytojams, taip pat finansų tarpininkams, vykdančioms finansavimo ir investavimo operacijas subjektų, kuriems sunku gauti finansavimą, naudai. Centro dalimi taps JASPERS – bendra Komisijos ir Europos investicijų banko vykdoma projektų plėtojimo naudojant struktūrinių fondų lėšas iniciatyva. Plėtodamas atitinkamas konsultavimo iniciatyvas „InvestEU“ konsultacijų centras galėtų aprėpti ir tęsiamą Europos pagalbos vietinei energetikai programą, kad būtų remiami vietos lygmeniu vykdomi tvarios energijos ir švaraus transporto projektai. Centras galėtų aprėpti ir kitas konsultavimo iniciatyvas pagal tvarios infrastruktūros liniją: teikti paramą rengiant tvarių projektų finansavimo ir investavimo operacijas pagrindinėse infrastruktūros srityse (transporto, energetikos, aplinkos, plačiąjuosčio ryšio ir skaitmeninio sujungiamumo). Ypatingas dėmesys taip pat bus skiriamas techninei pagalbai projektams, kuriais remiamas gamtinis kapitalas ir gamtos procesais pagrįsti sprendimai.

Viešiesiems investuotojams bus naudinga specialiai pritaikyta parama, susijusi su praktiniu jų projektų įgyvendinimu. Nauja Tvariųjų viešųjų pirkimų išankstinės patikros priemonė, grindžiama dabar dideliems infrastruktūros projektams taikomu savanorišku *ex ante* mechanizmu, padės jiems pasinaudoti visomis galimybėmis žalinti vykdomus viešuosius pirkimus ir užtikrinti projektų tvarumą bei aukščiausių aplinkos standartų visoje tiekimo grandinėje laikymąsi.

5.1.3. Nuoseklumo ir matomumo užtikrinimas

Komisija prireikus užtikrins, kad parama viešosioms administracijoms ir kiekvienam projektui būtų teikiama koordinuotai. Komisijos vykdoma gebėjimų stiprinimo ir strateginio planavimo veikla duoda teigiamų rezultatų, kurie galėtų būti pritaikyti ir sustiprinti vykdant Žaliąjį kursą. Glaudus Komisijos tarnybų bendradarbiavimas ir Europos investavimo konsultacijų centro parama nacionaliniams skatinamojo finansavimo bankams ir investiciniams projektams bus tęsiami ir pagal dabartines programas pakeisiančias kitos daugiametės finansinės programos atitinkamas programas, kad būtų sustiprintas tvarių investicinių projektų bazių kūrimas ir naudojimas.

„InvestEU“ portalas bus grindžiamas dabartiniu Europos investicinių projektų portalu ir išliks nemokamas patogus naudoti internetinis portalas, finansavimo ieškančioms ES įmonėms ir projektų vykdytojams suteikiantis matomumą ir tinklaveikos galimybių, kurių jiems reikia, kad užmegztų ryšius su investuotojais visame pasaulyje. Kita svarbi portalo veiklos sritis – teikti prieigą prie ES investicinių projektų bazės „InvestEU“ įgyvendinantiesiems partneriams, kad jie galėtų apsvastyti pagal geografinę vietą ir veiklos sritį jiems tinkančius projektus.

Komisija:

- **Vykdydama Reformų rėmimo programą teiks techninę paramą valstybėms narėms, kad joms padėtų parengti ir įgyvendinti augimą skatinančias reformas, įskaitant tvarių investicijų strategijų plėtojimą.**
- **Per „InvestEU“ konsultacijų centrą teiks specialiai privatiesiems ir viešiesiems tvarių projektų vykdytojams pritaikytas konsultavimo paslaugas.**
- **Pasiūlys Tvariųjų viešųjų pirkimų išankstinės patikros priemonę, kuria bus užtikrinamas viešųjų infrastruktūros projektų žalinimas.**

6. TEISINGOS PERTVARKOS MECHANIZMAS

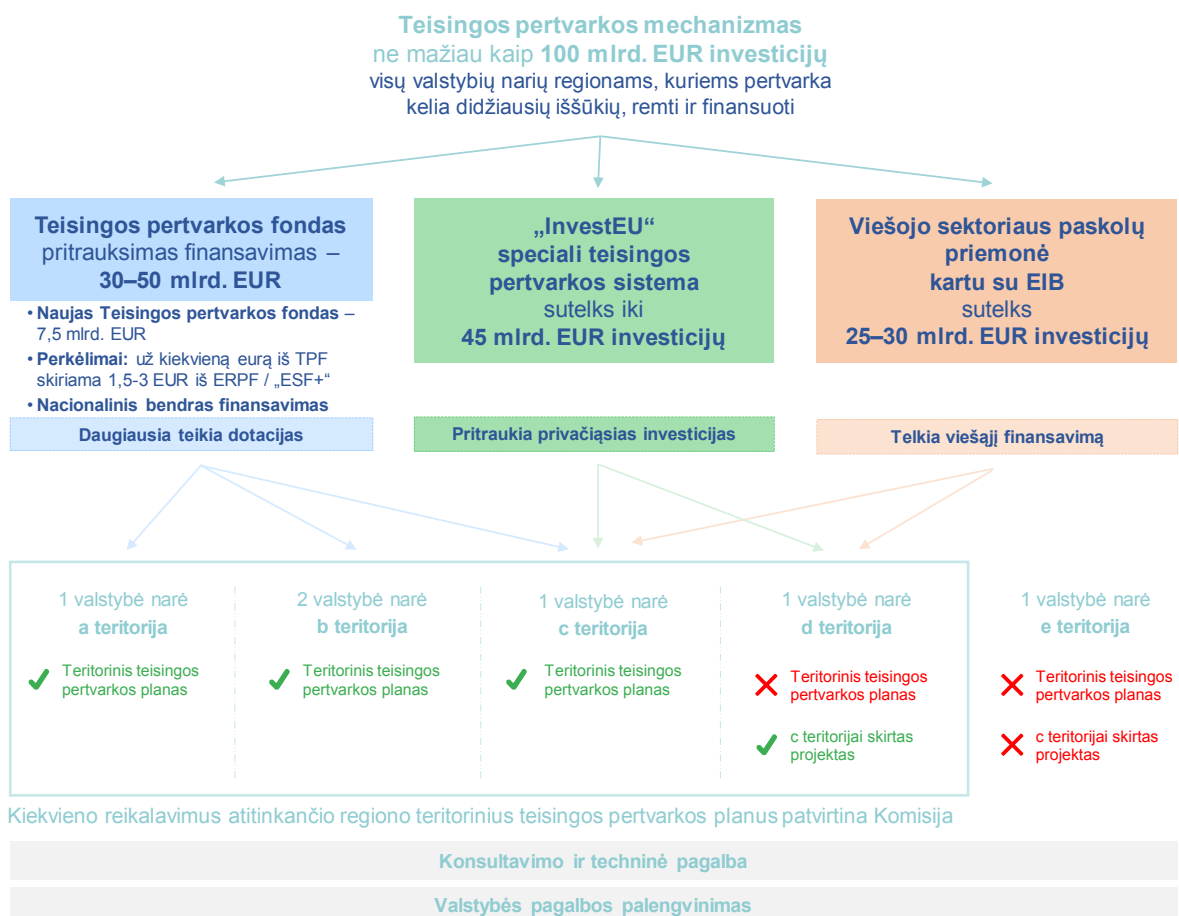
Pereinant prie tvarios neutralaus poveikio klimatui ekonomikos reikės didelių investicijų visoje Europoje ir tvirtos politikos atsako visais lygmenimis. Nors perėjimui prie žaliosios ekonomikos finansuoti lėšų reikės visiems regionams, kai kuriose teritorijose pertvarka bus itin didelis iššūkis. Neutralizuojant poveikį klimatui joms reikės iš esmės restruktūrizuoti savo ekonomiką, struktūriškai pakeisti verslo modelius ir atsižvelgti į naujų įgūdžių poreikius. Būtina tai pripažinti ir rasti sprendimų, kaip vykdant pertvarką nieko nepalikti nuošalyje.

Iškastinio kuro kasyba ir žvalgyba smarkiai smuks, o šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis itin tarši veikla bus iš esmės pertvarkyta. Nuo šios veiklos labai priklausomiems regionams ir teritorijoms reikės restruktūrizuoti savo pramonę, užtikrinti, kad dėl naujos ekonominės veiklos ekonominė ir socialinė struktūra išliktų tvirta, ir mokyti atitinkamus darbuotojus, kad jie galėtų rasti naują darbą. Be būtinųjų papildomų priemonių pertvarka nevyks, nes nebus nei teisinga, nei socialiai tvari.

Siekdama išspręsti konkrečius kai kuriems regionams kylančius iššūkius, Komisija siūlo Teisingos pertvarkos mechanizmą, teikiantį tikslinę paramą, kad į šias teritorijas būtų pritraukta reikiamų investicijų. Teisingos pertvarkos mechanizmą sudarys trys ramsčiai:

- Teisingos pertvarkos fondas,
- speciali teisingos pertvarkos sistema pagal programą „InvestEU“ ir
- nauja viešojo sektoriaus paskolų priemonė, kuria naudodamasis Europos investicijų bankas pritrauks papildomų investicijų.

4 diagrama. Teisingos pertvarkos mechanizmo finansavimas

Pagal kiekvieną ramstį bus teikiama skirtinga dotacija ir finansavimo priemonės, kad būtų galima suteikti įvairiausių paramos galimybių atsižvelgiant į poreikį sutelkti labiausiai paveiktiems regionams naudingas investicijas. Siekiant užtikrinti visų trijų ramsčių derėjimą, Teisingos pertvarkos fondas bus daugiausia naudojamas dotacijoms teikti; speciali pertvarkos sistema pagal programą „InvestEU“ pritrauks privačias investicijas, o nauja teisingos pertvarkos viešojo sektoriaus paskolų priemonė pritrauks viešąjį finansavimą. Šias priemones papildys speciali konsultavimo ir techninė pagalba atitinkamiems regionams ir projektams. Teisingos pertvarkos mechanizmas turės tvirtą valdymo sistemą, pagrįstą teritoriniais teisingos pertvarkos planais.

Taikomos kartu Teisingos pertvarkos mechanizmą sudarančios priemonės 2021–2027 m. laikotarpiu galėtų padėti sutelkti maždaug 100 mlrd. EUR investicijų regionuose, kuriems pertvarka kelia didžiausių iššūkių. Visos finansuojamos investicijos atitiks Žaliojo kurso tikslus.

Be to, Komisija pasiūlys peržiūrėti reglamentus dėl Anglijų ir plieno mokslinių tyrimų fondo, kad būtų galima panaudoti dalį likviduojamos Europos angljų ir plieno bendrijos turto. Tai padės išlaikyti bent 40 mln. EUR metinę mokslinių tyrimų programą, taip pat leis finansuoti didelius švarios plieno gamybos srities mokslinių tyrimų ir inovacijų proveržio projektus. Mokslinių tyrimų veikla angljų sektoriuje bus sutelkta pertvarkos regionuose laikantis Teisingos pertvarkos mechanizmo principų.

Be to, Teisingos pertvarkos mechanizmą papildys ES ATLPS modernizavimo fondas. Papildoma 14 mlrd. EUR suma (priklausomai nuo galutinių anglies dioksido kainų lygių) 2021–2030 m. bus skirta investicijoms į mažo anglies dioksido kiekio technologijas dešimtyje fondo paramą gaunančių valstybių narių (Rumunijoje, Bulgarijoje, Vengrijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Estijoje, Čekijoje, Lenkijoje, Slovakijoje, Kroatijoje).

6.1. 1 ramstis. Teisingos pertvarkos fondas

ES biudžete Teisingos pertvarkos fondui (TPF) bus skirtas 7,5 mlrd. EUR finansinis paketas, papildantis Komisijos 2018 m. gegužės mėn. pateiktą pasiūlymą dėl kitos daugiametės finansinės programos¹⁰. Fondo paskirtis – mažinti visuomenei ir ekonomikai tenkančias perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos sąnaudas.

Komisija šiandien priima Reglamento, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas, pasiūlymą, taip pat pasiūlymą dėl tikslinių Bendrųjų nuostatų reglamento pakeitimų. Kad galėtų gauti vieną eurą iš Teisingos pertvarkos fondo, valstybės narės privalės skirti mažiausiai 1,5 euro ir daugiausiai 3 eurus iš Europos regioninės plėtros fondo ir „Europos socialinio fondo +“. Šias ES biudžeto išlaidas papildys nacionalinis bendras finansavimas pagal sanglaudos politikos taisykles. Taigi pasitelkiant Teisingos pertvarkos fondą būtų galima sutelkti iš viso 30–50 mlrd. EUR viešųjų lėšų.

Teisingos pertvarkos fondas bus naudojamas teritorijose, kuriose daug darbuotojų dirba angljų, lignito, degių skalūnų ir durpių gamybos sektoriuose, taip pat teritorijose, kuriose vykdoma šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis tarši pramoninė veikla, kuri bus arba nutraukta, arba smarkiai pertvarkos paveikta. Paramos lygis atitiks šiose teritorijose kylančių iššūkių, susijusių tiek su poreikiu diversifikuoti ekonomiką ir pereiti prie augimą skatinančios anglies dioksido neišskiriančios ir mažai jo išskiriančios veiklos, tiek su poreikiu perkvalifikuoti darbuotojus, kad jie įgytų būtinų įgūdžių ir galėtų pradėti dirbti naujose darbo vietose, mastą.

Teisingos pertvarkos fondas padės pertvarkyti šiuos regionus, o tai labai svarbu norint iki 2050 m. neutralizuoti anglies dioksido poveikį. Jis sujungs klimato politikai skiriamas lėšas ir paramą skirtumams tarp valstybių narių ir jose mažinti. Todėl Teisingos pertvarkos fondo finansavimas bus vykdomas pagal sanglaudos politiką – pagrindinę ES politikos sritį, kuria siekiama mažinti regioninius skirtumus ir remti struktūrinius pokyčius Europos regionuose. Jis bus įgyvendinamas pagal pasidalijamojo valdymo principą glaudžiai bendradarbiaujant su nacionalinėmis, regioninėmis ir vietos

¹⁰ COM(2019) 456 final.

valdžios institucijomis bei suinteresuotaisiais subjektais. Tai užtikrins atsakomybę ir suteiks priemonių ir struktūrų, reikalingų norint kurti veiksmingą valdymo sistemą.

Teisingos pertvarkos fondas teiks paramą visoms valstybėms narėms, o daugiausia dėmesio skirs toms, kurioms teks pakelti didžiausią pertvarkos našą. Ištekliai bus paskirstomi tarp valstybių narių atsižvelgiant į šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis taršiausių regionų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo mastą (pagal atitinkamą pramonų išmetamųjų teršalų kiekį), socialinius uždavinius, susijusius su galimu darbo vietų praradimu pramonės, anglių bei lignito kasybos ir durpių bei degių skalūnų gamybos sektoriuose ir paskesnio darbuotojų perkvalifikavimo poreikiu. Siekiant užtikrinti teisingą ir visiems priimtina pertvarką, paskirstant išteklius bus atsižvelgta į valstybių narių galimybes šį uždavinį spręsti pagal savo ekonominio išsivystymo lygį.

Valstybėms narėms reikės nurodyti reikalavimus atitinkančias teritorijas specialiuose teritoriniuose teisingos pertvarkos planuose, palaikant dialogą su Komisija ir laikantis savo nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų. Šis dialogas bus grindžiamas labiausiai perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos poveiksimų teritorijų ir joms kilsiančių užimtumo ir ekonominių uždavinių, nurodytų per Europos semestrą, vertinimu. Valstybės narės atsižvelgs į tą vertinimą rengdamos teritorinius teisingos pertvarkos planus, kuriuose nurodys pertvarkos procesą ir numatytų operacijų rūšis. Šie planai bus pridėti prie sanglaudos politikos programų, finansuotinių iš Teisingos pertvarkos fondo, ir juos Komisija priims kartu su tomis programomis.

Siekiant užtikrinti veiksmingiausią išteklių panaudojimą, iš Teisingos pertvarkos fondo remti investicijas į esamų įrenginių pertvarkymą, taip pat ir ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos sektoriuose, bus galima, tik jeigu padarius šias investicijas bus smarkiai sumažintas išmetamųjų teršalų kiekis ir jos taip pat turės teigiamą ilgalaikį poveikį darbo vietų kūrimui atitinkamose teritorijose, atsižvelgiant į teritorinius pertvarkos planus.

Teritoriniai teisingos pertvarkos planai – Teisingos pertvarkos mechanizmo pagrindas

Teritoriniai pertvarkos planai bus svarbiausia Teisingos pertvarkos mechanizmo dalis ir visų jo ramsčių pagrindas. Šiuose planuose bus išdėstyti socialiniai, ekonominiai ir su aplinka susiję uždaviniai, kylantys palaipsniui atsisakant veiklos, kurią vykdant naudojamas iškastinis kuras, arba mažinant šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis taršių procesų ar produktų priklausomybę nuo iškastinio kuro. Juose taip pat bus išdėstytas pertvarkos procesas iki 2030 m., įskaitant plėtros, perkvalifikavimo ir aplinkos atkūrimo poreikius bei šių klausimų integruoto sprendimo metodą, pertvarkos tvarkaraštis, numatytų operacijų rūšys ir valdymo mechanizmai. Tai reiškia, kad iš Teisingos pertvarkos fondo remsimos priemonės skirtingose valstybėse narėse ir teritorijose gali skirtis, nes gali skirtis nustatyti prioritetai ir uždaviniai. Programavimas bus grindžiamas per Europos semestrą pateiktu vertinimu. Atsižvelgiant į šį vertinimą valstybių narių parengti teritoriniai teisingos pertvarkos planai bus įtraukti į Teisingos pertvarkos fondo programas. Komisijai planus patvirtinus, bus galima skirti specialų finansavimą ne tik iš Teisingos pertvarkos fondo (Teisingos pertvarkos mechanizmo 1 ramstis), bet ir taikant specialią teisingos pertvarkos sistemą pagal programą „InvestEU“ (2 ramstis) ir EIB viešojo sektoriaus paskolų priemonę (3 ramstis).

6.2. 2 ramstis. Teisingos pertvarkos regionams skirta „InvestEU“ fondo speciali sistema

Teisingos pertvarkos mechanizmas taip pat apims specialią teisingos pertvarkos sistemą pagal programą „InvestEU“, kad būtų pritraukta labiausiai paveiktiems regionams naudingų papildomų investicijų. Taip dėl poveikio klimatui ir aplinkai palaipsniui nutrauktiną veiklą bus galima pakeisti nauja ekonomine veikla. Palyginti su Teisingos pertvarkos fondu, sistema taip pat leis investuoti į įvairesnius projektus atsižvelgiant į platesnius investicijų tinkamumo kriterijus pagal programą „InvestEU“. Be kitų dalykų, pagal programą „InvestEU“ bus remiamas energetikos ir transporto infrastruktūros, įskaitant dujų infrastruktūrą ir centralizuotą šilumos tiekimą, projektų finansavimas, taip pat priklausomybės nuo iškastinio kurio mažinimo projektai, regionų ekonomikos diversifikavimas, socialinė infrastruktūra ir įgūdžiai. Ji taip pat padės paveiktiems sektoriams greičiau pereiti prie klimatui nekenkiančių gamybos būdų. Teikiant finansavimą pagal programą „InvestEU“ galima remti ekonomiškai perspektyvias investicijas šiose srityse ir taip užtikrinti papildomumą bei sąveiką su Teisingos pertvarkos fondu.

Tikimasi, kad dabartinis „InvestEU“ fondas pritrauks 650 mlrd. EUR privačiųjų ir viešųjų investicijų kitoje DFP numatytiems ES politikos tikslams remti suteikdamas 38 mlrd. EUR ES garantiją. Ši garantija remiama derinant 15,2 mlrd. EUR ES biudžeto lėšų (t. y. 40 % atidėjinių norma) ir neapibrėžtuosius įsipareigojimus dėl likusios sumos.

„InvestEU“ fondas gali būti veiksminga priemonė didelėms papildomoms investicijoms į teisingos pertvarkos projektus atitinkamuose regionuose pritraukti. Todėl dalis „InvestEU“ fondo teikiamo finansavimo bus skiriama teisingos pertvarkos tikslams. Taip 2021–2027 m. laikotarpiu galėtų būti pritraukta iki 45 mlrd. EUR investicijų atitinkamų regionų pertvarkai remti, siekiant atitikti nacionalinių asignavimų iš Teisingos pertvarkos fondo raktą. Tačiau galutinį „InvestEU“ fondo naudojimą lems paklausa ir jis priklausys nuo projektų bazės. Siekiant tikslų bus labai svarbus atitinkamų regionų gebėjimas panaudoti lėšas. Bendras 45 mlrd. EUR tikslas atitinka ES biudžete programai „InvestEU“ skirtą maždaug 1,8 mlrd. EUR atidėjinių sumą. Be to, valstybės narės dalį savo Teisingos pertvarkos fondo asignavimo galės skirti investicijoms per savo skyrių teikdamos garantuotas paskolas arba nuosavą kapitalą. Bus reikalinga specialiai pritaikyta konsultavimo parama projektų bazei parengti. Kad tai būtų pasiekta, derantis dėl DFP bus labai svarbu užtikrinti tinkamą „InvestEU“ garantijos lygį.

Sistemą galima panaudoti projektams, vykdomiems regionuose, kuriems pagal Teisingos pertvarkos fondo reglamentą patvirtintas pertvarkos planas, arba projektams, kurie yra naudingi tiems regionams (net jeigu nėra vykdomi pačiuose regionuose), tačiau tik tais atvejais, kai finansavimas už teisingos pertvarkos teritorijų ribų yra labai svarbus pertvarkai tose teritorijose. Tai aktualu visų pirma transporto arba energetikos infrastruktūros projektams, kuriais gerinamas teisingos pertvarkos teritorijų sujungiamumas. Investicijos, kuriomis siekiama teisingos pertvarkos tikslų, gali būti laikomos padedančiomis siekti klimato srities tikslų ir padėti pasiekti 30 % šių tikslų, nustatytų programai „InvestEU“.

Toks tikslinis „InvestEU“ garantijos taikymas siekiant teisingos pertvarkos tikslų paskatins reikalavimus atitinkančias investicijas visose keturiose politikos srityse ir bus susietas su pagrindiniais finansiniais produktais. Įgyvendinantiesiems partneriams gali būti teikiamos specialios paskatos: už pertvarkos regionuose įgyvendintinus projektus mokant atlygį arba taikant palankesnę rizikos draudimą. Teisingos pertvarkos tikslo siekinys bus įtraukiamas į „InvestEU“ investicijų gaires ir garantijų susitarimus su įgyvendinančiais

partneriais. Be to, skelbiant „InvestEU“ fondo įgyvendinantiems partneriams skirtą (-us) kvietimą (-us) teikti pasiūlymus pirmenybė bus teikiama tiems įgyvendinantiems partneriams, kurie siūlo finansinius produktus, padedančius siekti teisingos pertvarkos tikslų. **Per „InvestEU“ konsultacijų centrą bus teikiama speciali techninė pagalba, kad projektai taptų patrauklūs investuoti, ir tam bus numatytas papildomas paketas.**

6.3. 3 ramstis. Kartu su Europos investicijų banko grupe įgyvendinama viešojo sektoriaus paskolų priemonė

Kartu su Europos investicijų banku įgyvendinama viešojo sektoriaus paskolų priemonė remis didesnes viešąsias investicijas į regionus, kuriuose vyksta su klimato kaita susijusi pertvarka. Teikiant šią paramą bus teikiamos lengvatinės paskolos viešajam sektoriui. Šios paskolos viešojo sektoriaus subjektams suteiks išteklių, reikalingų norint įgyvendinti priemones perėjimui prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos palengvinti. Bus remiamos investicijos į įvairias sritis: energetikos ir transporto infrastruktūrą, centralizuoto šilumos tiekimo tinklus, energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, įskaitant pastatų renovaciją, taip pat į socialinę infrastruktūrą; investicijos galės aprėpti ir kitus sektorius. ES parama, be kita ko, galėtų būti teikiama kaip iš ES biudžeto finansuojama palūkanų subsidija arba investicijų dotacija, kuri bus derinama su EIB teikiamomis paskolomis savivaldos, regioninėms ir kitoms valdžios institucijoms.

Geografinė aprėptis bus tokia pati kaip ir „InvestEU“ teisingos pertvarkos sistemos (Teisingos pertvarkos mechanizmo 2 ramstis), t. y. bus finansuojami projektai regionuose, kuriems patvirtinti pertvarkos planai, taip pat projektai, kurie yra naudingi tiems regionams, tačiau tik tais atvejais, kai finansavimas už teisingos pertvarkos teritorijų ribų yra labai svarbus pertvarkai tose teritorijose. Teisingos pertvarkos viešojo sektoriaus paskolų priemonės paskirtis – sudaryti tokias lengvatinio finansavimo sąlygas, kad būtų remiamos viešojo sektoriaus investicijos, skirtos labiausiai paveiktiems regionams. Priemonė taip pat apims konsultavimo paramą, siekiant padėti sukurti projektų bazę.

Pagal viešojo sektoriaus paskolų priemonę teikiama parama papildys specialios „InvestEU“ teisingos pertvarkos sistemos produktus. Ji bus taikoma projektams, kurie nepritraukia pakankamai pajamų iš rinkos ir nesubsidijuojami finansavimo negautų.

Viešojo sektoriaus paskolų priemonei skyrus 1,5 mlrd. EUR ES biudžeto įnašą ir 10 mlrd. EUR EIB savo rizika suteiktų paskolų, 2021–2027 m. laikotarpiu būtų galima sutelkti 25–30 mlrd. EUR viešųjų investicijų. Tai atitinka nacionalinių asignavimų iš Teisingos pertvarkos fondo raktą siekiant remti atitinkamų regionų pertvarką. 2020 m. kovo mėn. Komisija pateiks teisės akto pasiūlymą, kad būtų sukurta ši nauja viešojo sektoriaus paskolų priemonė. Ilgainiui, kintant viešojo sektoriaus poreikiams, Komisija gali apsvarstyti galimybes bendradarbiauti su daugiau įgyvendinančiųjų partnerių.

6.4. Techninė pagalba ir konsultavimo parama

Teisinga pertvarka priklausys ne tik nuo turimų lėšų investicijoms remti, tačiau ir nuo to, ar tos lėšos pasieks tinkamus projektus. Valstybėms narėms ir regionams pagalba bus teikiama per Komisijos administruosimą Teisingos pertvarkos platformą. Platforma remsis dabartinės Anglijų pramonės regionų pertvarkos platformos darbu ir jį plėtos. Ši platforma jau remia teisingą pertvarką vykdančius iškastinį kurą išgaunančius regionus visoje ES. Rengiant teritorinius pertvarkos planus, platforma teiks techninę ir konsultavimo paramą per ekspertų tinklą, kuriame bus lengviau keistis informacija valstybėms narėms, regionams, agentūroms ir

suinteresuotiesiems subjektams. Jau pirmąjį 2020 m. ketvirtį Komisija pagal Struktūrinių reformų rėmimo programą paskelbs kvietimą teikti paraiškas, kad prireikus padėtų valstybėms narėms rengti teritorinius pertvarkos planus. Teisingos pertvarkos mechanizmas taip pat teiks konsultavimo paramą tomis pačiomis priemonėmis, kurios aprašytos 5.1.2 skirsnyje.

Komisija:

- **Bendradarbiaus su teisėkūros institucijomis, kad Teisingos pertvarkos fondo reglamentas būtų greitai priimtas ir būtų padaryti atitinkami Bendrųjų nuostatų reglamento pakeitimai.**
- **Bendradarbiaus su EIB grupe ir kitais įgyvendinančiais partneriais, kad įgyvendintų „InvestEU“ teisingos pertvarkos sistemą, kai ji bus priimta.**
- **2020 m. kovo mėn. kartu su EIB pateiks naują teisės akto pasiūlymą dėl viešojo sektoriaus paskolų priemonės.**
- **Padės valstybėms narėms ir regionams rengti teritorinius pertvarkos planus.**
- **Teiks techninę pagalbą ir konsultavimo paramą siekiant sukurti tvirtą projektų bazę, skirtą teisingos pertvarkos regionams.**

7. IŠVADA IR TOLESNI VEIKSMAI

Tvarios Europos investicijų planas yra labai svarbus telkiant investicijas, kurių reikia norint pasiekti plataus užmojo tikslus, nustatytus Europos žaliuoju kursu. Įsipareigodama per ateinančią dešimtmetį sutelkti ne mažiau kaip 1 trln. EUR tvarių investicijų per ES biudžetą, Komisija nusistato labai konkretų tikslą, pagal kurį bus vertinama pažanga. Planas taip pat apima įsipareigojimą naudoti visus atitinkamus politikos svertus, kad privatiesiems ir viešiesiems investuotojams būtų suteikta sistema, sudaranti sąlygas didžiausioms įmanomoms tvarioms investicijoms. Į jį taip pat įtrauktas atnaujintas įsipareigojimas teikti būtinąją projektų planavimo ir vykdymo paramą valdžios institucijoms ir projektų vykdytojams. Atsižvelgdama į finansavimo poreikio mastą, Komisija įsipareigoja nuodugniau apsvarstyti galimybes sutelkti papildomą finansavimą, kad Europos žaliojo kurso tikslai būtų pasiekti.

Į planą įtrauktas Teisingos pertvarkos mechanizmas padės užtikrinti, kad kuriant tvarią ateitį niekas neliktų nuošalyje. Šio tikslo siekiantiems regionams, kuriems pertvarka kelia didžiausių iššūkių, bus suteikta ir finansinė, ir administracinė pagalba.

Tvarios Europos investicijų plano sėkmė priklausys nuo visų susijusių suinteresuotųjų subjektų įsitraukimo į jo įgyvendinimą. Bus labai svarbu, kad valstybės narės ir Europos Parlamentas per derybas dėl būsimos finansinės programos išlaikytų didelį Komisijos pasiūlymo užmojį. Investuotojų bendruomenė, įskaitant institucinius investuotojus, bankus, skatinamojo finansavimo įstaigas ir privataus kapitalo fondus, raginami visapusiškai pasinaudoti naująja tvarių investicijų sistema. Valstybių narių valdžios institucijos savo ruožtu turės imtis aktyvaus vaidmens nustatant, skatinant ir prireikus bendrai finansuojant tokias investicijas.

Komisija kasmet rengs aukščiausiojo lygio susitikimą tvarių investicijų klausimais, kuriame dalyvaus visi atitinkami suinteresuotieji subjektai. Aukščiausiojo lygio susitikimas suteiks galimybę apžvelgti pažangą, padarytą įvairiose į Tvarios Europos investicijų planą įtrauktose srityse, ir nustatyti naujas veiklos kryptis. Komisija toliau su atitinkamais partneriais svarstys galimybes sutelkti papildomus šaltinius, kad būtų patenkinti ilgalaikiai pertvarkos finansavimo poreikiai, ir novatoriškus būdus, kaip tai padaryti. Be to, atsižvelgdama į 2019 m. gruodžio mėn. Tarybos išvadą, Komisija reguliariai vertins poveikį aplinkai ir socialinį bei ekonominį poveikį, daromą dėl perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, taip pat susijusių investicijų poreikius, kad prireikus būtų galima spręsti šio poveikio problemą, ir rengs poveikio vertinimus.